

Na temelju članka 112. stavak 1. Zakona o radu («Službene novine FBiH», broj: 43/99, 32/00 i 29/03), Vlada Federacije Bosne i Hercegovine i Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine, na strani poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine i Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine, na strani zaposlenika Federacije Bosne i Hercegovine, zaključuju

OPCI KOLEKTIVNI UGOVOR ZA TERITORIJU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE I - OPCE ODREDBE

(«Službene novine FBiH», broj: 54/05)

Predmet Ugovora

Članak 1.

Ovim kolektivnim ugovorom uređuju se prava i obveze poslodavaca i zaposlenika iz radnog odnosa ili u svezi sa radnim odnosom, plaće i naknade plaća, posebno najniža plaća, djelovanje i uvjeti rada sindikata, pravila o postupku kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora, sustav i način postupanja tijela ovlastenih za mirno rješavanje kolektivnih radnih sporova, te strijk.

Teritorija i subjekti na koje se primjenjuje kolektivni ugovor

Članak 2.

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se i primjenjuje na teritoriji Federacije Bosne i Hercegovine. Kolektivni ugovor je obvezujući i važi za sva gospodarska društva bez obzira na vlasničku strukturu kapitala u njima, organe uprave i službe za upravu, policiju, javne ustanove i druge pravne subjekte. Samostalni sindikati za područja djelatnosti iz stavka 2. ovog članka zaključuju kolektivne ugovore sukladno ovom kolektivnom ugovoru i njihovim radnim i proizvodnim specifičnostima.

II - PRAVA I OBVEZE UGOVORNIH STRANAKA

Članak 3.

Ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorima na razini kantona, kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, ne mogu se utvrditi manja prava od prava utvrđenih u Zakonu o radu.

(«Službene novine Federacije BiH» br. 43/99, 32/00 i 29/03) i drugim zakonima kojima se reguliraju prava po osnovu rada.

Kolektivnim ugovorima na razini područja djelatnosti, pravilnicima o radu i ugovorima o radu, ne mogu se utvrditi manja prava za zaposlenike od prava utvrđenih ovim kolektivnim ugovorom.

Ako je neko pravo iz radnog odnosa različito uređeno ovim kolektivnim ugovorom, kolektivnim ugovorom na razini kantona, kolektivnim ugovorom za područje djelatnosti, pravilnikom o radu, ugovorom o radu ili zakonom, primjenjuje se za zaposlenika najpovoljnije pravo, osim u slučaju članka 8. stavak 3. ovog kolektivnog ugovora.

Obveze poslodavaca i zaposlenika

Članak 4.

Poslodavci su dužni pridržavati se odredbi ovog kolektivnog ugovora i kolektivnih ugovora kantona, područja djelatnosti i u skladu s njima donijeti pravilnik o radu i zaključiti ugovor o radu sa zaposlenicima.

Poslodavac mora omogućiti zaposleniku prije stupanja na rad da se upozna sa propisima o radnim odnosima, organizacijom rada i zaštitom na radu. Poslodavac je dužan na prikladan način zaposlenicima učiniti dostupnim propise o zaštiti na radu, kolektivne ugovore i pravilnik o radu.

Članak 5.

Poslodavac je obavezan zaposleniku sa kojim je zaključio ugovor o radu obezbijediti i dati posao i za obavljene rad mu isplatiti placu.
Poslodavac ima pravo blize odrediti mjesto i način obavljanja rada zaposlenika, postujući pritom prava i dostojanstvo zaposlenika.
Poslodavac je dužan osigurati zaposleniku uvjete za siguran rad, sukladno posebnim zakonom i drugim propisima.
Zaposlenik je obavezan prema uputama poslodavca, datim sukladno naravi i vrstom rada, izvršavati preuzeti posao.

III - PLACE I NAKNADE PLACA

Osnovna pravila za obracun i isplatu placa

Članak 6.

Poslodavac je dužan zaposlenicima isplatiti jednake place za rad jednake vrijednosti, bez obzira na njihovu nacionalnu, vjersku, regionalnu, spolnu, političku i sindikalnu pripadnost i opredjeljenje.
Poslodavac ne može zaposleniku obracunati i isplatiti placu u iznosu manjem od iznosa određenog kolektivnim ugovorom, pravilnikom o radu i ugovorom o radu, osim u slučajevima predviđenim u članku 8. stavak 3. ovog ugovora.
Kolektivnim ugovorom za područja djelatnosti, pravilnikom o radu ili ugovorom o radu određuju se periodi isplate place, koji ne mogu biti duži od 30 dana.
Poslodavac je dužan zaposleniku uručiti pismeni obracun bruto i neto place prilikom njene isplate.
Poslodavac koji na dan dospelosti ne isplati placu ili je ne isplati u cijelosti, dužan je do kraja mjeseca u kojem je dospjela isplata place zaposleniku uručiti obracun iznosa place koji je bio dužan isplatiti.
Obracun iz stavka 6. ovog članka ima snagu izvršne isprave. Pojedinačne isplate place nisu javne.

Osnovna placa

Članak 7.

Osnovna placa je najniži iznos koji poslodavac mora isplatiti zaposleniku za puno radno vrijeme, za posao odgovarajuće grupe složenosti, normalne uvjete i rezultate rada.
Osnovna placa je proizvod najniže neto place i odgovarajućeg koeficijenta složenosti poslova koje zaposlenik obavlja.

Najniza placa

Članak 8.

Najniza bruto placa se utvrđuje kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti, s tim da bruto satnica sa doprinosima iz place, doprinosima na placu i porezom na placu ne može biti manja od 2,96 KM.
Najniza neto satnica ne može biti manja od 1,75 KM.
Izuzetno, kolektivnim ugovorima za područja djelatnosti, za pojedine subjekte u područjima djelatnosti, mogu se utvrditi uslovi, visina, način i periodi utvrđivanja bruto, odnosno neto satnice, koja ne može biti niža od 1,25 KM neto. Najniza neto placa je osnovica za obracun osnovne place zaposlenika.

Članak 9.

Najniza bruto satnica uskladuje se sa povećanjem troškova života, rasta cijena na malo i ukupnog gospodarskog napretka, najmanje jednom godišnje Odlukom Wade Federacije BiH na temelju usuglasenih stavova socijalnih partnera, u Gospodarsko-socijalnom vijecu za teritoriju Federacije BiH.
Ukoliko se troškovi života u posljednja tri mjeseca povećaju najmanje 5%, vrši se obavezno uskladjivanje najniže bruto satnice.

Utvrđivanje koeficijenta za obracun osnovne place

Clanak 10.

Vrednovanje poslova, odnosno utvrđivanje koeficijenta slozenosti, kao i normi gdje je to potrebno, utvrđuje se kolektivnim ugovorima za podrucja djelatnosti, sukladno njihovim radnim i proizvodnim specificnostima. Zaposlenici moraju unaprijed biti upoznati sa grupama slozenosti poslova i radnim normama za koje zakljucuju ugovor o radu.

Pravo na povecanu osnovnu placu

Clanak 11.

Zaposlenik ima pravo na povecanu osnovnu placu za otezane uvjete rada (buka, vlaga, prasina, mracne prostorije, rad pri obojenoj svjetlosti, teski fizicki napori i sl.), kao i za rad gdje je zakonom propisana primjena sredstava zastite na radu.

Povecanje place iz stavka 1. ovog clanka utvrdit ce se kolektivnim ugovorima grana i djelatnosti uzavajuci specificnosti svakog podrucja djelatnosti.

Pravo na povecanu placu

Clanak 12.

Zaposlenik ima pravo na povecanu placu za:

- prekovremeni rad najmanje 30% od bruto satnice;
- nocni rad najmanje 30% od bruto satnice;
- rad na dan tjednog odmora najmanje 20% od bruto satnice;
- rad u dane blagdana koji su po zakonu neradni najmanje 50% od bruto satnice.

Dodaci se medusobno ne iskljucuju.

Pravo na povecanje place za godine radnog staza

Clanak 13.

Osnovna placa povecava se za svaku godinu radnog staza kod tog poslodavca za 0, 6%, s ~tim da ukupno povecanje ne moze biti vece od 20%.

Pod radnim stazom u smislu stavka 1. ovog clanka podrazumijeva se i radni staz proveden kod poslodavca u slucaju promjene poslodavca ili njegovogpolozaja (npr; zbog prodaje, nasljeđivanja, spajanja, pripajanja, promjene oblika drustva i dr.).

Pravo na naknadu place

Clanak 14.

Pravo na naknadu place zaposlenik sa promijenjenom radnom sposobnoscu ostvaruje sukladno zakonu.

Naknada u slucaju smrti zaposlenika i clana uze obitelji i teske invalidnosti zaposlenika

Clanak 15.

U slucaju smrti zaposlenika uslijed nesrece na poslu i teskog profesionalnog oboljenja, njegovoj obitelji se isplacuje novcana naknada u visini najmanje tri prosjecne place ostvarene u Federaciji Bosne i Hercegovine prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

U slucaju smrti zaposlenika ili teske invalidnosti zaposlenika koji nisu posljedica nesrece na poslu i u slucaju smrti clana uze obitelji zaposlenika, isplacuje se naknada u visini najmanje dvije place iz prethodnog stavka.

Članom uze obitelji iz stavka 2. ovog članka smatraju se: braćni drug, djeca i roditelji, kao i unučad bez roditelja koje zaposlenik izdržava živci u zajedničkom kućanstvu.

Nagradivanje i stimuliranje zaposlenika

Članak 16.

Poslodavac može nagraditi i stimulirati zaposlenike povodom vjerskih, nacionalnih i državnih blagdana, kao i po osnovu ostvarenih ušteda, racionalizacija i inovacija u procesu rada.

Pravo na ishranu u toku radnog vremena (topli obrok)

Članak 17.

Poslodavac je obavezan zaposleniku osigurati ishranu u toku radnog vremena (topli obrok).
Ukoliko poslodavac ne osigurava ishranu, zaposleniku se isplaćuje mjesečna naknada u iznosu od najmanje 20% prosječne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Pravo na prijevoz na posao i sa posla

Članak 18.

Zaposlenik ima pravo na prijevoz ili naknadu troškova prijevoza na posao i sa posla u skladu sa pravilnikom o radu, odnosno ugovorom o radu.

Regres za godišnji odmor

Članak 19.

Zaposlenik ima pravo na regres za korištenje godišnjeg odmora u visini najmanje 50% prosječne neto plaće svih zaposlenih ostvarene kod poslodavca u mjesecu koji prethodi isplati regresa, pod uslovom da privredni subjekt - poslodavac nije prethodnu poslovnu godinu završio sa gubitkom.

Naknada za vrijeme bolesti zaposlenika

Članak 20.

Zaposleniku pripada pravo na novčanu naknadu za vrijeme privremene spriječenosti za rad zbog bolesti, sukladno zakonu.

Pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu

Članak 21.

Zaposlenik ima pravo na otpremninu prilikom odlaska u mirovinu najmanje u visini tri prosječne plaće ostvarene u Federaciji BiH, prema posljednjim objavljenim podacima Federalnog zavoda za statistiku.

Pravo na otpremninu u slučaju otkaza

Članak 22.

U slučaju otkaza, zaposlenik ima pravo na otpremninu u slučajevima i pod uvjetima utvrđenim u članku 100. Zakona o radu.

Pravo na dnevnice

Članak 23.

Zaposleniku pripada pravo na plaćene troškove prilikom službenog putovanja (dnevnica). Visina dnevnice i način plaćanja ostalih putnih troškova utvrdit će se kolektivnim ugovorima područja djelatnosti, a na osnovu propisa koje donese Vlada Federacije Bosne i Hercegovine.

Naknada troškova zbog odvojenog života od obitelji

Članak 24.

Zaposlenik koji je privremeno upućen na rad van mjesta prebivališta njegove obitelji, ima pravo na mjesečnu naknadu troškova zbog odvojenog života od obitelji. Visina troškova iz stavka 1. ovog članka utvrdit će se kolektivnim ugovorima kantona, područja djelatnosti i ugovorom o radu.

Naknada za rad na terenu (terenski dodatak)

Članak 25.

Zaposlenik koji je zbog prirode poslova koje obavlja upućen na rad na terenu van mjesta zaposlenja u trajanju dužem od 30 dana neprekidno ima pravo na terenski dodatak. Visina terenskog dodatka utvrdit će se kolektivnim ugovorima područja djelatnosti.

Medusobno isključivanje određenih prava

Članak 26.

Dnevnica, naknada za odvojeni život od obitelji i terenski dodatak medusobno se isključuju.

IV- DJELOVANJE I UVJETI RADA SINDIKATA

Članak 27.

Misljenja, prijedlozi, žalbe i svi nastali nesporazumi o pravima iz rada i na temelju rada rješavat će se direktnim pregovorima između poslodavca i sindikata. Sindikalnim predstavnicima koji nisu zaposleni kod poslodavca, ali čiji sindikat ima članove kod poslodavca, dozvoljen je pristup kod poslodavca kada je to potrebno za obavljanje sindikalne aktivnosti.

Članak 28.

Poslodavac je dužan da pravilnikom o radu predvidi i osigura uvjete za rad i djelovanje sindikata sukladno opcim i kolektivnim ugovorima područja djelatnosti. Poslodavac je dužan obracunavati i iz plaće zaposlenika odbijati sindikalnu članarinu, uz pismenu suglasnost zaposlenika, te je redovno uplaćivati na račun sindikata, a na zahtjev i sukladno uputama sindikata.

Zastita sindikalnog povjerenika

Članak 29.

Poslodavac, samo uz prethodnu suglasnost federalnog ministarstva nadležnog za rad, može otkazati ugovor o radu sindikalnom povjereniku za vrijeme obavljanja njegove dužnosti i šest mjeseci nakon obavljanja te dužnosti.

V - POSTUPAK KOLEKTIVNOG PREGOVARANJA I ZAKLJUČIVANJA KOLEKTIVNIH UGOVORA

Pokretanje postupka kolektivnog pregovaranja

Članak 30.

Postupak kolektivnog pregovaranja i zaključivanja kolektivnih ugovora može pokrenuti svaka ugovorna strana utvrđena u Zakonu o radu.

Postupak iz stavka 1. ovog članka pokreće se pismenim putem.

Obveza pregovaranja u dobroj vjeri

Članak 31.

Stranke kolektivnog ugovora dužne su u dobroj vjeri pregovarati o zaključivanju kolektivnog ugovora u svezi sa pitanjima koja prema Zakonu o radu mogu biti predmet kolektivnog ugovora.

Utvrđivanje prijedloga kolektivnog ugovora

Članak 32.

Stranka koja je pokrenula postupak za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora utvrđuje prijedlog kolektivnog ugovora i dostavlja ga drugoj ugovornoj strani.

Protokol o vodenju pregovora

Članak 33.

Postupak i rokovi za kolektivno pregovaranje i zaključivanje kolektivnih ugovora uređuju se pisanim protokolom o vodenju pregovora koji utvrđuju potpisnice kolektivnog ugovora.

Izmjene i dopune kolektivnog ugovora

Članak 34.

Inicijativu za izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora može dati svaka stranka.

Inicijativa se podnosi u pismenoj formi, a stranka kojoj je upućena dužna je na inicijativu odgovoriti u roku od 15 dana od prijema inicijative.

Izmjene i dopune ovog kolektivnog ugovora vrše se na način i po postupku predviđenom za njegovo donošenje.

VI - MIRNO RJEŠAVANJE KOLEKTIVNIH RADNIH SPOROVA

Članak 35.

Postupak mirjenja u kolektivnim radnim sporovima provodi se sukladno Zakonu o radu.

Članak 36.

Stranke u sporu mogu se dogovoriti da rješavanje sporova povjere arbitrazi. Svaka stranka imenuje isti broj arbitara i njihovih zamjenika.
Predsjednika i zamjenika arbitražnog vijeća stranke imenuju sporazumno.

Članak 37.

Postupak rada arbitražnog vijeća regulirat će se sporazumom stranaka u sporu.

VII – STRAJK

Članak 38.

Ukoliko sindikat ocijeni da se ne ostvaruju prava zaposlenika utvrđena zakonom i kolektivnim ugovorom, stupit će u pregovore sa poslodavcem i zahtijevati da poduzmu odgovarajuće mjere.
Sindikat ima pravo organizirati strajk sukladno zakonu i pravilima sindikata o strajku ukoliko sporna pitanja ne budu riješena putem pregovora.

Poslovi koji se ne mogu prekidati za vrijeme trajanja strajka, regulirat će se kolektivnim ugovorima za područje djelatnosti.

VIII - PRIJELAZNE I ZAVRSNE ODREDBE

Članak 39.

Samostalni sindikati područja djelatnosti udruženi u Savez samostalnih sindikata Bosne i Hercegovine zaključivat će kolektivne ugovore za područje djelatnosti u kojoj djeluju sa odgovarajućim resornim ministarstvima Wade Federacije Bosne i Hercegovine i odgovarajućim udruženjima poslodavaca područja djelatnosti udruženih u Udruženje poslodavaca Federacije Bosne i Hercegovine.
Uskladjivanje postojećih kolektivnih ugovora područja djelatnosti izvršit će se u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog kolektivnog ugovora.

Članak 40.

Za primjenu, provođenje i tumačenje odredaba ovog kolektivnog ugovora njegovi potpisnici imenuju zajedničku komisiju od šest članova od kojih svaki potpisnik imenuje po dva člana.

Članak 49.

Ovaj kolektivni ugovor zaključuje se na neodređeno vrijeme.

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora

Članak 42.

Nadzor nad primjenom ovog kolektivnog ugovora obavlja federalni, odnosno kantonalni inspektor rada. Zaposlenik, sindikat, vijeće zaposlenika i poslodavac mogu zahtijevati od inspektora rada provođenje inspekcijskog nadzora.

Članak 43.

Ovaj kolektivni ugovor, nakon zaključivanja, objavljuje se u «Službenim novinama Federacije BiH.

Članak 44.

Ovaj kolektivni ugovor stupa na snagu narednog dana od dana objave u "Sluzbenim novinama Federacije BiH".

Stupanjem na snagu ovog kolektivnog ugovora prestaje da vazi Opci kolektivni ugovor za teritoriju Federacije BiH («Sluzbene novine FBiH», broj: 19/00) i Privremeni ugovor o pristupanju udruzenja poslodavaca u FBiH opcem kolektivnom ugovoru za teritoriju Federacije BiH ("Sluzbene novine Federacije BiH"; broj 23/02).

